

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

311.3

Szerző:

(S.L.A.)

Cím:

Népszámlálás

Forrás:

Az Újság

Bp.
(Hely)1921. I. 1
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Népszámlálás.

(Egymilliótízezer főre becsülik Budapest székesfőváros lakosságát.)

A nemzetközi statisztikai egyezmény értelmében minden tíz évben az egyezményt aláíró országok kötelesek népszámlálást tartani. Németország és Ausztria már befejezte az idén a népszámlálást, míg nálunk ezelszerű okokból a népszámlálás alapját képező fix időt 1920 december 31-ének éjjeli tizenkét órájában állapították meg. A mostani népszámlálás különösen érdekes lesz és egyúttal fájdalmas, mert a míg tíz évvel ezelőtt huszmillió lakosú országról számoltak be, az idén már csak Osonka-Magyarország népét írják össze és elszakadt véreinket idegen országok könyvelik el a maguk javára. A fővárosban szerdán kezdtek meg a népszámláló biztosok az ívek szétosztását és az összeírást január 10-re befejezik. Ezerkétszáz népszámláló biztos végzi ezt a munkát, nagyobb részt tanárok, tanítók, fővárosi tisztviselők, a menekültek idejekorán jelentkezett intelligens része, a kültelkeken pedig erdő- és mezőőrök írják össze a lakosságot. A biztosok javadalmazása különböző. Minden összeírt lélek után 40, 50, 60, 70 és 80 fillért fizet a főváros, a szerint, milyen távolságu területeket kell bejárnia a népszámláló biztosnak.

Érdekes a mostani népszámlálás már csak azért is, mert adatai a választójog szempontjából is mérvadóak lesznek, azonkívül 1923-ban ünnepli a főváros Pest, Buda és Ó-Buda egyesítésének ötvenéves évfordulóját és a mostani statisztika lesz irányadó a főváros történetének megírásában. Bárczy István volt főpolgármester a negyvenéves Budapest munkájában a főváros tíz év előtti népességét körülbelül 930.000 főben állapította meg, míg az egyesítéskor 300.000 volt Budapest népe, ma pedig a hozzávetőleges számítás szerint — a főváros statisztikai hivatal minden hónapban készít kimutatást — 1.071.492. A rendőri igazgatásba bevont szomszéd községek, Újpest, Rákospalota, Pestújhely, Kispest, Pestszentlőrinc és Erzsébetfalva lakossága ma 221.000 főre tehető. A szaporodás tíz év óta több mint hetvenezer lélek.

Nagyon fontos a mostani népszámlálás a lakások szempontjából is. Az egyesítés alkalmából a fővárosnak 9351 épülete volt, tíz év előtt 18.035 és azóta bizony a háború következtében alig építhettünk. 1914 augusztusa óta még azok az épületek sem fejlődtek be, a melyek akkor már építés alatt voltak. 1880-ban a lakások száma 72.000 volt, tíz év előtt

327.000. A háború óta a lakásmiérésiák alatt nyög Budapest népe, a problémát a legkülönbözőbb módon igyekeztek megoldani, de a helyzet egyre rosszabb. Illetékes helyen azt mondták ma nekünk, hogy a logikus számítás szerint legalább négyszázezer lakásra volna ma Budapesten szükség. Ezt a számot pedig a statisztikus így állapítja meg:

— Tíz év előtt 327.000 lakás volt Budapesten. Évenként átlag huszezer házasságot kötnek, tíz év alatt tehát kétszáz-ezret. A házasságok közül tegyük fel, százezer házaspár elhagyta Budapestet, marad még mindig százezer új család, melynek otthonra volt szüksége és a melynek lakásban való elhelyezkedése ma a hivatalok fejtörése.

A főváros egyesítése idején Budapest Európa nagyvárosai között a tizenhatodik volt, a negyvenéves jubileumkor már a kilencedik helyet foglalta el és ma a városok versenyében valószínűleg a nyolcadik helyre került. A tizennyolcadik század végén, 1799-ben. Pikler I. Gyula dr. tanár statisztikája szerint Pest, Buda és Ó-Buda lakosainak száma 54.176 volt, az egyesítéskor 280.349, 1910-ben 880.371. Érdekes lesz az országos népszámlálás a magyar vidéki városok népnoelkedése tekintetében is. Tíz évvel ezelőtt Szeged állott az első helyen 118.328 lélekkel, Debreczen a harmadik helyen 92.429 és Arad a nyolcadik helyen 63.166 lélekkel. Elvesztettük a 94.610 lelket számláló Szabadkát, Pozsonyt tíz év előtti 78.223 lakosával, Temesvárt 72.555 és Nagyváradot 64.169 lakossal. És ezek az idegen kézre került városok az elmúlt tíz esztendő óta hatalmasan növekedtek népességben és ezt a kedvező körülményt nem a magyar statisztika örökíti meg. A tíz év előtti országos népszámlálás alkalmával Magyarország lakosainak száma 18.264.533 volt. Horvátországé 2.621.954, összesen tehát 20.886.487 lelket számolt Magyarország. Ma? Megtudjuk majd február közepé táján, a mikorára nagy általánosságban a népszámlálási adatokat a központi statisztikai hivatal már feldolgozta.

1910-ben Budapesten 433.604 férfi és 446.767 nő élt. Római-katolikus volt 526.175, görög-katolikus 9428, görög-keleti 6962, ágostai evangélikus 43.562, evangélikus-református 86.990, unitárius 2120, izraelita 203.687, felekezetenküli 447, egyéb és ismeretlen hitfelekezet 1000. Budapest népe közül magyar anyanyelvű volt 756.070, német 78.882, tót 20.359, oláh 2777, rutén 242, horvát 2496, szerb 3972, cseh 5003 és lengyel 5782. Az egyes hitfelekezetek szaporodásából érdekes kiemelni, hogy a főváros egyesítése óta 1910-ig a római katolikus vallásúak 330.551 lélekkel szaporodtak, a reformátusok 73.982 és az izraeliták 158.797 lélekkel.

Tíz év előtt iparral Budapesten 217.634 ember foglalkozott, kereskedelemmel 64.881, míg a közszolgálati ágak és a szabad foglalkozások körébe tartozó értelmiség száma

29.959 volt.

Ma éjszaka pontban éjfélkor minden Budapesten élő ember statisztikai feldolgozás alá kerül. A ki 1920 december 31-ének éjjeli tizenkét órája előtt halt meg, azt a népszámláló biztosok nem írják össze. Éppen úgy nem írják össze azt az ujszilóttot sem, a ki Szilveszter éjszaka éjjeli tizenkét óra után született. A népszámlálás fix pontja és ideje az éjjeli állapot.

Budapest lakóinak ma osztották részét a számlálólapokat, a mely huszonhét főkérdést és rengeteg al- és mellékérdést tartalmaz. A népszámlálásnál az összeírók különös tekintettel lesznek a választójogi szempontokra. Kérdés van arra nézve is, mi volt az összeírt fél foglalkozása a világháború előtt, ha a háború folytán a foglalkozása megváltozott. A föld- és földbérletre vonatkozóan is részletes kérdések vannak, a 20. kérdés arra vonatkozik, hogy ha a világháború előtt másutt volt rendszeres lakóhelye, mikor és mi okból változtatta meg. Kérdés van a tudomány- és hadiörvegy és hadiárnyékokra vonatkozóan is. Több kérdést tartalmaz a számlálólap az 1901—1865. években született férfiakra, valamint a háborúban önként jelentkezett katonákra nézve. Itt a választójog megállapítása végett tettek fel kérdéseket, mint például: hány hónapot töltött arcvonalbeli szolgálatban, van-e Károly-csapatkeresztje, sebesülési érme, vagy más, a harctéren szerzett kitüntetése. Megsebesült-e, járványos, fertőző betegségen ment-e keresztül, rokkanttá vált-e, miben áll a rokkantsága, milyen százaléka a rokkantsága, kap-e rokkantsági ellátást és volt-e hadifogságban, melyik országban és hol, melyik foglyotáborban.

A népszámlálás adatai körülbelül hat-nyolcz hét mulva lesznek ismeretessé részleteikben is. Egész új prespektívát fog nyitni a lakosság számának pontos megállapítása és az új Magyarország, de főképpen a mai Budapest helyzetében nagy jelentőségű lesz ez a statisztika. A főváros lakosságának mai lélekszámát a lisztbizottságok kimutatásai alapján csaknem pontosan meg lehet állapítani és illetékes helyen azt mondták, hogy Budapest székesfőváros lakosságának számát 1920 december 31-én körülbelül egymillió és tízezer főre becsülik. Az emelkedés ezek szerint százezer fő lenne, míg az előző népszámlálás alkalmával Budapest lakossága 147.013 fővel szaporodott. Legnagyobb volt a főváros népességének szaporodása 1890 és 1900 között, ebben a tíz évben a szaporodás 226.974 lélek volt. Akkor az ezredéves kiállítás hozott nagy fellendülést Budapest életében, ma pedig panasztól és keserűségtől hangos a főváros, szétmarcangoit az ország és hány millió derék magyar ember fog hiányozni a mostani népszámlálás adataiból, a kiket elrabolt tőlünk a háború és a trianoni béke.

(S.L.A.)